

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 10-02-2021 r.

Adam Bodnar

VII.715.13.2020.GZ

**Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów
Kancelaria Prezesa Rady
Ministrów**

ePUAP

Szanowny Panie Premierze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi obywateli dotyczące odmowy zwrotu wpisowego za udział w imprezach sportowych, które miały odbyć się przed dniem 31 marca 2020 r. oraz skargi dotyczące odmowy zwrotu części¹ wpisowego za udział w imprezach sportowych, które zostały odwołane po dniu 31 marca 2020 r.

Wprowadzenie w dniu 12 marca 2020 r. stanu zagrożenia epidemicznego na obszarze całego kraju oraz następcze środki prawne zastosowane przez Ministra Zdrowia oraz Radę Ministrów znacznie utrudniły funkcjonowanie większości polskich przedsiębiorstw, między innymi w branży sportowej, powodując niemożność wywiązania się z zaciągniętych zobowiązań względem dużej liczby poszkodowanych klientów.

Rzecznik pozytywnie ocenia wprowadzony, na mocy art. 15zp ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. *o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacjach kryzysowych* (Dz. U z 2020 r. poz. 1842 ze zm.; dalej jako: „ustawa

¹ Jak wynika z wpływających skarg do Rzecznika organizatorzy imprez sportowych odwołanych po dniu 31 marca 2020 r., w sytuacji odstąpienia od umowy przez uczestnika, zwracają jedynie część wpisowego, argumentując tym, iż kwota należna do zwrotu została pomniejszona o poniesione koszty administracyjne.

covidowa”), obowiązek zwrotu przez przedsiębiorcę², m.in. prowadzącego działalność sportową lub organizującego imprezy plenerowe, wpłaconych przez klienta środków w terminie 180 dni od dnia skutecznego rozwiązania umowy. Powyższy przepis wszedł w życie w dniu 31 marca 2020 r.³ Niejasnym pozostaje jednak zakres obowiązku zwrotu opłaty, tj. czy wspomniany wyżej obowiązek dotyczy zwrotu całości opłaty, czy też organizator uprawniony jest do pomniejszenia kwoty do zwrotu o kwotę poniesioną na czynności administracyjne.

Rzecznik pozytywnie ocenia również ideę jaka towarzyszyła wprowadzeniu niniejszego rozwiązania prawnego, albowiem jak wynika z uzasadnienia rządowego projektu ustawy o zmianie „ustawy covidowej” - druk nr 299⁴, powyższe zmiany ustawowe miały na celu zapobieżenie lawinowemu ogłaszaniu niewypłacalności przez organizatorów sportowych, a tym samym uniknięcia setek tysięcy poszkodowanych klientów.

Zaniepokojenie Rzecznika budzi jednak fakt, iż powyższa ustawa nie obejmuje swym zakresem imprez sportowych, które miały miejsce przed dniem jej wejścia w życie. Albowiem zgodnie z zasadą *lex retro non agit* nie będzie ona miała zastosowania do wydarzeń sportowych, które zostały odwołane przed dniem jej wejścia w życie. Wobec powyższego nie ma możliwości jej zastosowania do sytuacji osób zgłaszających swe skargi do Rzecznika Praw Obywatelskich, których imprezy sportowe zostały odwołane przed dniem 31 marca 2020 r. w związku z ogłoszeniem przez rząd RP epidemii wirusa SARS-CoV-2.

Zaniepokojenie Rzecznika budzi również fakt, iż ustawodawca we wspomnianej wyżej ustawie całkowicie pominął organizatorów imprez sportowych w zapewnieniu im rozwiązań, chociażby takich jak wprowadzone w turystyce, tj. możliwości ubiegania się przez organizatorów imprez sportowych zwrotu środków pieniężnych za imprezy niezrealizowane z powodu wprowadzonych obostrzeń. Powyższe pozostaje w sprzeczności z celem powyższej

² Obowiązek ten dotyczy przedsiębiorcę prowadzącego działalność związaną z organizacją wystaw i kongresów, w tym z udostępnianiem pomieszczeń i powierzchni na imprezy targowe, szkolenia, konferencje lub egzaminy, a także prowadzący działalność kulturalną, rozrywkową, rekreacyjną i sportową lub organizujący wystawy tematyczne lub imprezy plenerowe w przypadku rozwiązania umowy z klientem, w tym na świadczenie usług dodatkowych związanych z udostępnieniem powierzchni lub pomieszczeń, które to rozwiązanie umowy pozostaje w bezpośrednim związku z negatywnymi skutkami COVID-19.

³ Zgodnie z art. 101 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw, ww. ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

⁴ Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw, Internet: <http://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=299>.

ustawy wskazanym w jej uzasadnieniu, tj. zapobieżeniem lawinowego ogłaszania niewypłacalności przez organizatorów sportowych, a tym samym uniknięciem setek tysięcy poszkodowanych klientów. Ponadto wprowadzone rozwiązania powodują, że odpowiedzialność finansową za odwołane imprezy sportowe ponoszą głównie organizatorzy, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji z uwagi na wprowadzone obostrzenia.

Jednym z problemów, z jakim borykają się obecnie organizatorzy imprez sportowych jest utrata płynności finansowej, albowiem odwołanie imprez tuż przed ich realizacją, doprowadziło do tego, że organizatorzy ponieśli już znaczne koszty finansowe związane z ich przygotowywaniem.

Wobec napływających licznych skarg Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta oraz Urzędu Miasta Gdyni w celu uzyskania wyjaśnień w sprawie (kopię uzyskanych odpowiedzi przesyłam w załączeniu).

Jak wynika z odpowiedzi uzyskanej od Urzędu Miasta Gdyni, „opłaty startowe pokrywają zazwyczaj od 30 do 70% kosztów, a ewentualne zyski organizatora są efektem środków pozyskanych od sponsorów lub wsparcia samorządów. Te jednak wypłacane są już po przeprowadzeniu imprezy”⁵. Jak wynika z odpowiedzi UOKiK otrzymanej przez Rzecznika, „branża organizatorów wydarzeń sportowych posiada swoją specyfikę, która polega na tym, że gros kosztów jest ponoszonych przed samym wydarzeniem, a to implikuje konieczność angażowania posiadanych rezerw finansowych, czy kredytowania wydatków. W sytuacji, kiedy większość dotacji sponsoringowych jest wypłacanych organizatorowi po wydarzeniu, zaś opłaty z tytułu udziału uczestników stanowią niewielki procent budżetu – należy tego rodzaju okoliczności mieć na uwadze”⁶.

Oczywistym jest, że brak podstawy prawnej w „ustawie covidowej” do zwrotu opłaty startowej za imprezy sportowe odwołane przed dniem 31 marca 2020 r. nie pozbawia konsumentów ochrony swoich praw na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r., poz. 1740 ze zm.), niemniej jednak nie wydaje się by wchodzenie w spór cywilny było rozwiązaniem jakie jest oczekiwane zarówno przez uczestników, jak i organizatorów imprez sportowych, albowiem imprezy sportowe zostały

⁵ Pismo Urzędu Miasta Gdynia z dnia 14 września 2020 r. (znak sprawy: GCS.DA.074.14.2020).

⁶ Pismo UOKiK z dnia 14 grudnia 2020 r. (znak sprawy: RGD.071.43.2020).

odwołane nie z winy organizatorów, lecz z uwagi na wprowadzone obostrzenia przez rząd RP.

Jako konstytucyjny organ stojący na straży praw i wolności obywateli pragnę zwrócić uprzejmie uwagę, że Konstytucja RP w przepisie art. 73 *in fine* gwarantuje każdemu wolność korzystania z dóbr kultury. Jednym z aspektów realizacji konstytucyjnego prawa dostępu obywateli do dóbr kultury jest dostęp do kultury fizycznej, która stanowi część szeroko pojętej kultury narodowej, chronionej przez prawo. Zgodnie z art. 32 ust. 1 Konstytucja RP gwarantuje wszystkim równość wobec prawa. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. W świetle zaś art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane wyłącznie w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Przygotowany przez rząd pakiet rozwiązań powinien mieć na celu bezpośrednio wsparcie nie tylko dla przedsiębiorców z branży turystycznej, ale również dla organizatorów imprez sportowych, tak by mogli oni sprostać swoim zobowiązaniom względem swoich klientów, albowiem jest to warunek ich dalszego funkcjonowania. Brak regulacji zapewniających wsparcie dla organizatorów imprez sportowych może doprowadzić do upadłości firm, i w konsekwencji uniemożliwić uczestnikom dochodzenia roszczeń względem organizatorów.

Mając powyższe na uwadze, kierując się troską o realizację praw obywatelskich, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w przedstawionych wyżej kwestiach. Ponadto proszę uprzejmie o udzielenie odpowiedzi na pytania:

- czy obowiązek zwrotu przez przedsiębiorcę wpłaconych przez klienta środków w terminie 180 dni od dnia skutecznego rozwiązania umowy, wprowadzony przez art. 15zp ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. *o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacjach kryzysowych*, dotyczy całości

- wpłaconych środków, czy też uprawnia organizatora do zwrotu jedynie części opłaty z uwagi na pomniejszenie jej o poniesione koszty administracyjne;
- na jakiej podstawie prawnej osoby które wpłaciły środki na poczet uczestnictwa w imprezie sportowej, która to została odwołana przed dniem 31 marca 2020 r. z powodu siły wyższej, tj. epidemii wirusa SARS-CoV-2, mogą skutecznie ubiegać się o zwrot całości wpłaconych środków.

Załącznik 2

Łączę wyrazy szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/